

tons minni enn árið fyrri, saltfiskaveiðan vestanfyri gav onki íkast og eystanfyri lógu 4-5.000 tons ófiskað, samstundis sum svartkjaftavinnan, ikki sum vantað, fótaði sær í 1987. Hetta eru víðurskipti, sum ikki fáa somu virkin árum.

Havandi vánaligu búskaparviðurskiptini í keyparalondum okkara í huga er útflutningsmetið í 1987 eitt naktandi úrlit.

Gjaldsjavnin — sum er samlaða millumverandi okkara við umheimin — úttanlandsskuldin og møguleikar okkara fyrri at rinda hesa lýsa tó betri enn handilstølin veruliga støðu okkara.

Hesi sýna týðiliga, at búskapargongdin er munandi bót seinastu trý árin — hóast kreppuna uttan um okkum. Gjaldsjavna-hallið verður 280 mió. kr., og er tað lægsta talið síðan 1982.

Úttanlandsskuldin veksur við 230 milliónum og verður við árslok samanlagt 3.845 mió. kr. Hetta er einar 1.200-1.500 milliónir minni enn spátt varð í 1984.

Stóra virkseimið, verið hefur upp á landi seinastu tvey árin, fer nú at linka, ella ið hvussu er verða lagt í fastari legu. Hetta saman við skilgáðari troystan av vinnumøguleikum í 1988 og fylgjandi árum, og við vilja og evnum at nýta tey stýringssamboð, vit nú hava útvegað okkum í lóggávu og á annan hátt — herundir stovnssetan av landsbankanum — ger tað møgulegt eftir 3-4 árum at sigla heilt burtur úr tí búskaparlaga vandasjógi, vit hava siglt seinastu sjei árin. Men tá skulu ikki stórbroytingar henda í vinnuútliti okkara, hvat fiskiveiði og tilvirkan víðvíkur.

Fullfíggið mynd av búskaparlaga móguleikum okkara krevur lýsing av fíggaristøðu høvuðsvinnunnar og landskassans.

Ongin ivi um, at hjá høvuðsvinnuni restar í til at greiða rakstur, renting og avskrivning. Hvussu nógv er tiltrúgning í líkvidtetsiskoyti her, kunnu bert neyvari kanningar sýna. Men tøl Fiskivinnuráðsins benda á ein tørv upp á 100-150 mió. kr. Hvørt hesin skal naktast, má metast ein í viðgerð av hvørjum felag sær í serstakari nevnd. Givið er, at leiðin við „generellum“ iskoytum fyrri hvørt veitt kóli verður ikki aftur gingin so á támb sum onkuntíð fyrr.

Landskassin hevur sum kunnugt hesi trý árin styrkt støðu sína við millum 600 og 900 milliónum. Stórir partur av hesum er farin í grunnar, sum vóru í afturhond, men tókur peningur er eisini til náttan av ávisum saneringstørvum í høvuðsvinnu okkara.

Vøksturin í lónarútgjald-

ing er 6% í 1987 í mun til 1986. Útgjaldnar eru 3,7 milliarðir kr. í lónum og hýrum mótvægis 3,5 í 1986. Flestu bólkir hava munandi vøkstur, men í mann-ingarportum eru útgjaldnar 13 mió. kr. færri, í fiskatilvirking 35 mió. og í hýrum innan sjóflutning 2,7 mió. kr. færri enn í 1986.

Hetta er harmiligt, tí hesir tættir eru framleiðslu-tættir í búskapi okkara. Men færri tons veidd av teim dyru fiskasløgnum geva færri krónur, bæði í hýrum og arbeiðslónum. Afturgongdin í sjóflutningshýrum, nú 8 farmaskip fóru úr flotanum, er tó minni enn flestu halda. Hesi góvu útið 20 mió. kr. í hýrum árliga, men meginparturin av hesum er uttan inn á øðrum skipum, so samlaða mink-ingin er 0,07% av øllum lønútjaldingum og 1,8% av farmaskipahýrunum.

Hóast afturgongdin í landingum av gagnfiski, so hevur veiðan á Føroya-ókinum í 1987 verið júst hin sama í tonsum sum í 1986, nevniliga 175.000 tons, og er tað veiðan eftir hvitings-bróðri, sum vegar upp.

Samlaða veiða føroyinga er eisini vaksin heili 20.000 tons til samanlagt 373.000 tons, og er tað serliga veiðan á EEC-óki og norsk-um óki sunnanfyri 62°, sum er økt.

Skal ein sum heild um-røða fiskivinnuspurningar-nar, má áðanast, at í 1987 hevur føroysk fiskivinna havt nógvar trupulleikar at dragast við, tó at veið-mongdin vaks so munandi — og setti met.

Summum bólkum hevur vantað veiðmøguleika, aðrir eru raktir av vánaligari stovnsrøkti, og uppfartur aðrir av ov lágum prisum.

Tað hevur eydnast at út-vega betri sáttmálar fyrri 1988 enn fyrri 1987 og yvir-hevur úttan at lata størri fiskirættindi undir Føroy-um. Millum tær meiri munandi ábrotunur eru at nevna óking av toska-kvotuni eystanfyri og ser-liga móguleikan at veiða meira á norskum óki. Hetta skuldi givið betri móguleikar hjá flaka- og saltfiskatrolarum, sam-stundis sum vit betri enn í 1987 kunnu loyva ísfiska-trolarum undan Føroyum at royna eystanfyri og har-við lætta um trýstið á Fø-royagrunnin. Roynðarveiða eftir hørpskel í russiskum sjógi verður eisini mett at hava stóran týdning fyrri teir báðar skeljatrolarar-nar, sum koma at veiða í 1988.

Teir vænta heldur betri veiði eftir rækjum við Svalbard í 1988, men tæ 4 rækjuloyvini í kanadiskum sjógi hava havt alstóran týðning í 1987 og koma at fáa tað í 1988 eisini.

Heldur hægri kvotur av idnaðarfiski og røssa-makreli í Norðsjónum og

vestanfyri bretsku oyggjar-nar eru eisini tøkari í 1988.

Ringasta útlit eru fyrri teir bátarnar, sum hava havt Flemish Cap sum álít. Ymsir móguleikar verða kannaðir at útvega hesum skipum veiðmøguleikar undan fyrri føroyska land-grunnin. Somuleiðis stuð-lar landsstýrið peningliga royndum at útvega nótas-kipunum veiðmøgu-leikar.

Landsstýrið fer fyrst í 1988 at samráðast við íslenskar myndugleikar um óking í rudkvotuni til línuskip og snellubátar. Eydnast hetta, skuldi betri útlit verið fyrri raksturinn hjá hesum skipum og kundi tað lætt um trýstið undir Føroyum.

Eisini er ætlanin at samráðast við kanadiskar myndugleikar um óka kvotu av svartkalva við Labrador. Svartkalvabát-arnir hava havt góðan fiskiskap har vesturi.

Laksaveiðan í føroysk-um sjógi er næsta ár og í 1989 í fastari legu, og tað hevur verið møgulegt at ókja laksaloyvini úr 20 upp í 30 tons. Laksaspurningur-in er ikki longur darvandi í víðurskiptum okkara við felagsmarknaðin.

Samanumtikið skuldu veiðmøguleikarnir hjá størri partinum av fiskiflot-anum úttan fyrri føroyska landgrunnin verið bóttr. Hetta kann lætta nakað um støðuna undir Føroyum.

Stór semja tykist nú vera um, at ein minking í veiði-trýstinum er avgerandi fyrri at gera tilfeingið av botn-fiski meira støðugt og trygt, bæði hjá vinnuni á sjónum og á landi.

Ringt tykist vera at fríða fleiri óki fyrri trolveiði ella øðrum reiðskapi, men uppskot liggja klár til at ókja um meskaviddina og minstamálini.

Við kunngerð um fiski-loyvi er talið av skipum, ið kunnu fiska undir Fø-royum, fryst fast, og við upp-høggingarskipan á fíggar-lógini verður tað møgulegt at minka um talið. Á sama bógv draga ætlanirnar hjá landsstýrinum um at endur-skoða lógina um endur-nýgging av skipaflothanum og at sleppa undan vøkstri í kilostudninginum til fisk-fiska- og aðra veiði.

At minka landskassans luttøku í skipabygging og umvæling, er, tá samanum kemur, kanska tað, sum munar mest.

Hetta merkir ikki, at landsstýrið ikki er sinnað at stuðla fiskivinnuni, men heldur eina umlegging av stuðli til óki, har hann veruliga gagnar, setir í gongd ella loysir tíðar-bundnar trupulleikar.

Serliga er av týðningi, at studningurin ikki gerst ein kodd hjá sølu- og fram-leiðslu. Tá veiðmøgdir-nar minka verður høgur og javnur prisur avgerandi.

Her má studningur ikki leingja lívið hjá órentablar-i framleiðslu ella fram-leiðslu, sum hevur livað seg sjálva av. Landsstýrið ar-beiðir við fleiri broytingum í stuðulsloggávinu, serliga við at broyta alla skipanina við ráfiskagrunninum til eina skipan, sum eggjar til kapping í ráfiskaprisinum.

Í hesi truplu broytingar-tíð fyrri fiskiskaveiðuni undir Føroyum er stórvandi fyrri miðsavning av virkum og skipum. Stuðul til útjáraðarókin til royna nýggjar leiðir fyrri at standa seg betri verður tí helst neyðdur.

Tynningin og útskiifting-in í fiskiskaflothanum er trupult mál at loysa, men ein ávis útskiifting má so fremjast, skulu vit ikki gerast eftirbátur.

Alingin, sum privat-menn fóru í holt við seint í 60'um, og sum fyrst í 70'unum varð yvirtikin av tí almenna, er nú útið 20 ár seinri farin at menna seg veruliga.

Útlutningurin av laks-i og silum er í 1987 vaksin upp í 250 mió. kr., og eru tað serliga isaður laksur og sil, sum eiga henda vøkstur. Í 1988 verður áleið sama nøgd útlutt.

Men 1987 gjørdist árið, har smoltframleiðslan varð fôr fyrri at nótta tørvin hjá sjógvalarum, so at teir fáa nýtt framleiðslumøguleik-arnar fult út. Hetta skuldi í 1989 lagt eftir seg í útflutningsvirði umleið 700 mió. kr. Ein óking, sum tvífalt vegar upp gjalds-javnaðallið eitt einstakt ár t. d. í ár. Treytin, fyrri at hesi virði koma til settis, er, at tey sjúkufyrbrigdi, sum hava tikið seg upp í seinast-uni, verða bast. Tí má hvørt alióki víðgerast sær og eisini kyrrast móti brimplássum, tá hugsað verður um loyvi at ala á sjónum. Og tí má tann útbygging av fiskasjúku-tænastuni, sum er samtykt, fremjast sum skjótast.

Arbeitt verður víðari við at gera svartkjaftaveiðuna til eins dyggiligt íkast í fø-royska búskapinum, sum alingin tykist bliva. Vit hava ikki ráð at sleppa hesum tilfeingi, sum er nærur hitt einasta, vit fritt kunnu vinna burturav eina rúma tíð.

Nú eitt landsstýrisskeið gongur móti enda — einans 10 mánaðir eru eftir til val — kundi verið forvitnisligt at gjørt upp, hvat rokkið er av tí setningi, settur varð í samgonguskjalið, men borgararnir fáa ivaleyst høvi til at luttaka í kjaki um hetta.

Meting mín er, at flestu stórmálini, semja var um, eru framd ella eru um at vera framd.

Nevndi gamlaárskvöldið 1986 trý politisk stórmál, virkast skuldi við í 1987. Hesi vóru broyting í ríkis-stuðlinum, so hesin kom

upp á pláss aftur, flogmálið og undirgrundarmálið. 2 av hesum eru loyst, meðan undirgrundarmálið enn er óloyst. Hesum verður so arbeitt enn dyggilgari við í 1988.

Ónnur mál, sum fyrireik-að verða, koma undir tær útbyggingar, vit mettu valla bleiv ráð at fremja fyrr helvt av valskeiðinum. Sosialar reformlógávir, heilsuverksútbygging o.a. Her eru tó munandi ábrotur gjørdar í 1987, og sum nak-að grundbøtandi verður nú virkað fyrri skapan av eini størri trygd til teirra, sum við hondum sínum og anda-ligu evnum virka í øllum samfelagsliðum okkara. Her meti eg arbeidsmarkn-aðarpensiónina til øll sum hitt týðningarmesta málið. Vit koma sum aðrar tjóðir at sanna, at ein skatta-fíggið fólkapensiónstrygd einsamøll verður tung at fáa nóg góða. Her má skyotast uppi við peningi, sum beinleiðis verður latin burtur av teirri framleiðslu, vit megna at greiða úr hondum.

Býtið av ágóða millum teirra, sum skipa fyrri og teirra sum virka, ímillum tørvin til kapitaltilvøkst í vinnuni og orku til hitt almenna, verður framvegis politiska høvuðskjakevnið

her á landi sum aðrastaðni.

Nevndi at byrja við, at tær stóru politisku skipan-irnar, sum hava vunnið vald á stórum partum av heiminum, ikki eiga evnini at loysa okkara vandamál.

Vit eiga eina góða fólkareðisliga skipan, men so fáment vit eru, flyta vit ikki nógvar finnur í veraldartalvinum.

Kortini eiga vit fram-vegis at vera fyrimynd í verjan okkara av vunnun livsvirðum og hugsónar-liga góðtiknum livsháttum, og skulu tí verja hetta litla land sum karm um mans-sømuligt virkseimi, har hvør varðar av øðrum, og har eingin ger sær delt av tí, sum grannanum kann koma at tøva.

Vit gjørdust fleiri í tali í 1987, men mong okkara lögdu samstundis áramar inn. Vit eiga djúpa samkenlu við øllum avvarðandi, sum syrgja hesi, tey mistu.

Landsstýrisins tók fyrri arbeiddi og ágrýtni beri eg øllum føroyingum burturi og heima við bæn um, at Hann, sum valdar, gevur okkum visdom til at taka gagnligar avgerðir fyrri land og fólk, og at Hann signar verk alra føroyinga í 1988.

Gott nýar!

VÁÐAUPPGERÐ fyrri árið 1987

Um nýggjárstíð sendi tryggingin út oyðublað til váðauppgerð, ið øll, ið hava havt medhjálpið ella iki á sjógi ella landi verða biðin um at fylla út og senda aftur til Vanlukkutryggingina

í seinasta lkagi 31. januar 1988

Væl kann henda, at onkur er gloppin ímillum og ikki hevur fingið oyðublað til váðauppgerð, og verða tey biðin um at snúgva sær til skrivstovuina fyrri at fáa oyðublað.

Váðauppgerð er líka umráðandi fyrri Vanlukkutryggingina og tryggingartak-aran, sum sjálvuppgávan er fyrri líkning-arvaldið og skattgjaldaran.

FØROYA VANLUKKUTRYGGING S.F

Telefon 11466 & 15952

Yviri við Strond 23

Postboks 59 - 110 Tórshavn

Haldið sosialin